

Sudionici 17. skupa IOBC/wprs radne grupe „Integrated Control in Oilseed Crops“

doc. dr. sc. Ivan Juran

VIJESTI IZ HDBZ

Zvonimir OSTOJIĆ

*Sveučilište u Zagrebu Agronomski fakultet, Zavod za herbologiju
zostojic@agr.hr*

ČETRDESET GODINA ZAVODA ZA HERBOLOGIJU SVEUČILIŠTA U ZAGREBU AGRONOMSKOG FAKULTETA

U jednom od svojih prvih priručnika o korovima, poznati američki znanstvenik A.S. Crafts kaže „u početku nije bilo korova“. Ovim riječima autor je htio reći da do pojave pluga korova nije ni bilo. Upravo tako, jedna definicija korova glasi: „korove je stvorio plug“. I zaista, onoga trenutka kad se je čovjek počeo organizirati baviti poljoprivredom, korovi su postali dio njegove svakidašnjice. Uzgajajući kulturne biljke čovjek je zajedno s njima nesvjesno uzgojio i njihove neželjene pratioce, koje je kasnije nazvao korovom, pa tako druga definicija kaže: „korovi su protiv volje čovjeka kultivirane biljke“. I tako već više od 12 000 godina, kultivirajući određene biljne vrste, čovjek vodi mukotrpnu i beskonačnu borbu s korovom.

Općenito je poznato da bolesti štetnici i korovi, čak i u slučaju kad poduzimamo sve raspoložive mjere borbe, smanjuju prinos kulturnom bilju za jednu trećinu. Ako njivu ostavimo zakorovljenom tijekom cijele vegetacijske sezone, mnoge kulture neće donijeti roda. Znači, borba protiv korova u svakoj biljnoj proizvodnji neizostavna je mjera.

Na osnovu iznijetog, moglo bi se pretpostaviti da se herbologija, znanost koja proučava korove i mjere borbe protiv korova, razvila među prvim poljoprivrednim znanostima. Međutim, to nije bilo tako. Stoljećima su mjere borbe protiv korova bile sastavni dio tehnologije uzgoja (njege) svake poljoprivredne kulture ponaosob.

Tek u razdoblju između dva svjetska rata, korovi se izučavaju kao zasebna cjelina u okviru biljne proizvodnje. Istodobno javljaju se i novi nazivi za ovu novu znanost. U većini europskih zemalja prihvaćen je naziv Herbologija. Drugdje nije, npr. Weed Research u Velikoj Britaniji, Weed Science u SAD-u.

U Hrvatskoj nesumnjivo najveće zasluge za razvoj herbologije imaju profesori Josip Kovačević i Josip Kišpatić. Prvi kao autor prvog udžbenika o korovima, a drugi kao prvi autor prvog djela o herbicidima na hrvatskom jeziku.

Početak pedesetih godina 20. stoljeća, odnosno s pronalaskom selektivnih herbicida i istraživanjem njihovih fizikalno-kemijskih i bioloških svojstava, herbologija je službeno postala dijelom zaštite bilja. U to vrijeme herbološka djelatnost uglavnom se odvija u ondašnjem Institutu za zaštitu bilja Poljoprivrednog fakulteta u Zagrebu, pod vodstvom Eme Groman. dipl. ing. polj. Kratko vrijeme njezin nasljednik bio je Stjepan Keglević, dipl. ing. polj. kojeg je koncem šezdesetih naslijedio Nikola Gjeldum, dipl. ing. polj. I on se je u Institutu zadržao kratko vrijeme, a u veljači 1969. naslijedio ga je dr. sc. Zvonimir Ostojić, dipl. ing. polj. Budući da u to vrijeme još uvijek u Institutu nije bio utemeljen poseban odjel, istraživanja o suzbijanju korova odvijala su se u okviru Odjela za fitofarmaciju. Vremenom se je područje rada herbologije širilo, pa su se zapošljavali i novi djelatnici: Jozo Zadro, polj. teh. 1971.; Đuro Radiković, polj. teh. 1973.; mr. sc. Veljko Lodeta, dipl. ing. poljop., 1976.; Klement Ganza, poljop. teh., 1978.; mr. sc. Zvonimir Flegar, dipl. ing. polj., 1985.; mr. sc. Denis Novak, dipl. ing. agr., 1990.

Integracijom Instituta za zaštitu bilja, Zagreb i Poljoprivrednog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 1. siječnja 1978. utemeljen je OOUR Instituta za zaštitu bilja, Fakulteta poljoprivrednih znanosti u Zagrebu. Tri su zavoda Fakulteta, Zavod za fitopatologiju, Za za entomologiju i Zavod za poljoprivrednu botaniku, bila udružena s Institutom, s ukupno 52 djelatnika od kojih 26 s visokom stručnom spremom od čega 16 doktora znanosti. Institut je imao slijedeće odjele: Odjel za zoologiju, Odjel za fitopatologiju, Odjel za proučavanje i suzbijanje korova, Odjel za botaniku, Odjel za fitofarmaciju i Odjel službe zajedničkih poslova. Dakle, **1. siječnja 1978.** službeno se označava kao datum nastanka današnjeg Zavoda za herbologiju, iako su istraživanja na području

.....

proučavanja i suzbijanja korova provođena ranije. Utemeljitelj Odjela za proučavanje i suzbijanje korova kao i današnjeg Zavoda za herbologiju i njegov predstojnik, sve do umirovljenja (2011.) bio je dr. sc. Zvonimir Ostojić, prof. emerit.

Sve do reorganizacije dodiplomskog studija i uvođenja novih usmjerenja, djelatnost Odjela isključivo je vezana na znanstveno-istraživački rad. Najveći dio aktivnosti bio je vezan na službena istraživanja djelatnosti herbicidnih pripravaka u različitim poljoprivrednim kulturama koja su služila za službena izdavanja dozvola za promet na području Jugoslavije, odnosno Hrvatske. Iz tog razdoblja značajna je i ugovorna suradnja stručnjaka Odjela s ondašnjim poljoprivrednim kombinatima.

Prema novom nastavnom programu iz 1982/83. ak. god. po prvi put 50 studenata upisuje usmjerenje Zaštita bilja. Na taj način djelatnost Odjela proširena je i na nastavnu djelatnost. Nastavni program u to vrijeme obuhvaćao je kolegije Herbologija i Fitofarmacija sa zaštitom okoliša-herbicidi.

Ponovnom reorganizacijom Fakulteta 1992., u sastavu Agronomskog fakulteta veći dio djelatnika Instituta ostaje djelovati u ustanovi Zaštita bilja d.o.o., dok određeni broj djelatnika, uglavnom nastavnika nastavlja djelovati na Agronomskom fakultetu, jedinstvenoj znanstveno-nastavnoj ustanovi koja se je sastojala od 28 zavoda, među kojima i današnji **Zavod za herbologiju**. Zavod je u nastavnim programu participirao predmetom Herbologija, koji je bio jedan od 23 temeljna predmeta za studente studija Bilinogojstvo, a na usmjerenju Zaštita bilja i predmeom Herbologija II.

Nakon reforme studija (2005.) prema načelima Bolonjskog procesa, nastavna djelatnost Zavoda znatno je proširena. Djelatnici Zavoda koordiniraju radom većeg broja obveznih predmeta (Osnove herbologije, Primijenjena herbologija i Herbicidi) za studij Zaštita bilja i modul Specijalna herbologija za studij Fitomedicina te na poslijediplomskom studiju Poljoprivredne znanosti predmet Napredni sustavi suzbijanja korova. Izborni predmeti koje nastavnici Zavoda koordiniraju su Legislativa u zaštiti bilja, Ekologija korova, Interakcije herbicida u tlu (ranije i Agronomski aspekti genetički preinačenih kultura pesticide). Djelatnici Zavoda su također suradnici u nastavi na većem broju predmeta preddiplomskih i diplomskih studija (Sustavi suzbijanja štetnih organizama, Zaštita ratarskih kultura od štetočinja, Zaštita voćaka i vinove loze od štetočinja, Zaštita povrća i ukrasnog bilja od štetočinja, Žitarice-zrnate i škrobnate kulture, Načela fitofarmacije, Osnove fitomedicine, Poljoprivreda i okoliš).

Osim utemeljenja i vođenja Zavoda, dr. sc. Zvonimir Ostojić, prof. emerit. sudjelovao je u kreiranju studija Zaštita bilja i Fitomedicina i osmišljavanju nastavnih programa svih predmeta koje djelatnici Zavoda danas koordiniraju ili djeluju kao suradnici u na modulu.

Od osnutka do danas, težnja djelatnika Zavoda je harmoniziranje nastavne, znanstvene i stručne djelatnosti s ciljem da ishodi učenja i kompetencije mladih suradnika i studenata čim prije budu primjenjive u praksi ili da budu osnovom za znanstveno-istraživački rad. Stoga treba istaknuti zamjetnu aktivnost djelatnika Zavoda u brojnim znanstvenim i tehnologijskim projektima iz različitih područja (rezistentnost korova, racionalna primjena herbicida, zaštita povrća od korova, integrirana zaštita od korova i brojni drugi). U okviru stručne djelatnosti naglašena je kontinuirana suradnja Zavoda relevantnim državnim institucijama, s gospodarstvom, kao is gotovo sa svim tvrtkama kemijske industrije.

Danas je u Zavodu zaposleno šest djelatnika. Dva izv. profesora (Klara Barić, Maja Ščepanović), tri asistenta (Ana Pintar, mag. ing. agr., Valentina Šoštarčić, mag. ing. agr. i Josip Lakić, mag. ing. agr.) i jedan stručni suradnik u nastavi (Dragojka Brzoja, dipl. ing. polj.). Od odlaska u mirovinu (2011) u Zavodu i danas aktivno djeluje i dr. sc. Zvonimir Ostojić, prof. emerit.

Treba istaknuti da su u okviru Zavoda djelovali i mr. sc. Darko Topolovec, dipl. ing. polj. (1994.-2001.), dr. sc. Natalija Galzina, dipl. ing. polj. (2003.-2014.) i dr. sc. Matija Goršić, mag. ing. agr. (2006.-2012.) koji su u Zavodu stekli znanstvene titule, a danas rade u prestižnim tvrtkama koje se bave prometom sredstava za zaštitu bilja.

Više o Zavodu može se vidjeti u ovim publikacijama:

- Anonimus (1979). 60 godišnjica rada Fakulteta poljoprivrednih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, (ur. Gliha, R.), Zagreb.
- Anonimus (1984). Fakultet poljoprivrednih znanosti, OOUR Institut za zaštitu bilja, 75 godina postojanja 1909-1984, Zagreb.
- Anonimus (1990). Spomenica fakulteta poljoprivrednih znanosti Sveučilišta u Zagrebu 1979/80 – 1989/90. (ur. Šatović, F.).
- Anonimus (2004). Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu 1994-2004. Spomenica, (ur. Košutić, S.), Zagreb.
- Anonimus (2009). Sveučilište u Zagrebu Agronomski fakultet, 1919-2009 (ur. Maletić, E.) Zagreb.
- Anonimus (2011). 100 godina Zavoda za zaštitu bilja (1909-2009), (ur. Masten Milek, T., Hamel, D.), Zagreb.

STRUČNA ESKURZIJA NA KORČULU

Tradicija se ne smije zaboraviti niti prekinuti, zato smo poštujući to načelo organizirali još jednu u nizu stručnu ekskurziju. Ovaj smo put krenuli prema biseru Jadrana, otoku Korčuli. Na put smo krenuli u rane jutarnje sate 11. listopada veseli i dobro raspoloženi. Uz poneki zalogaj i potporu dobre čašice raspoloženje u autobusu bilo je na zavidnoj razini. Tome je uvelike pridonijelo i prekrasno vrijeme, neuobičajeno za ovo doba godine.